

בס"ד, י"ב אלול תשע"ט

12 ספטמבר 2019

תיק 78091

פסק דין סופי

בעניין שבין

התובעת

הנתבע

חברת בנייה

מזמין עבודה מחברת הבנייה

ע"י בעלי חברת הבנייה

א. רקע

התובעת היא חברת בניה, המיוצגת על ידי הבעלים (לשם הנוחות יכונה להלן – "התובע"), והנתבע הוא מזמין עבודה. בין הצדדים נחתם הסכם לביצוע עבודות בניין בתמורה לסך 880 אש"ח. במסגרת זו מונה מר צ' כמפקח (להלן, "המפקח").

העבודה החלה בחודש אוגוסט 2017. בסוף שנת 2017 הנתבע היה חייב כסף לתובעת, והוסכם בין הצדדים שהנתבע ייתן לתובעת צ'ק ע"ס 124 אש"ח לפקודת חברת ו' שהיא חברה המספקת אשראי ושירותי ניכיון שיקים בריבית (להלן, "החברה"). זאת, כדי שהתובעת תוכל לקבל הלוואה מהחברה לצורך מימון המשך העבודות. בהמשך, שילם הנתבע לתובעת סך 124 אש"ח שהיה חייב, אולם סוכם בין הצדדים כי השיק לא יוחזר לנתבע, כדי שהתובע יוכל לקבל אשראי נוסף מהחברה.

בניית הבית הסתיימה כעבור כחצי שנה, בחודש מרץ 2018. באותו זמן, המפקח החליט שעל הנתבע לשלם לתובעת 80 אש"ח אחרונים. ע"פ החוזה שבין הצדדים, היה הנתבע אמור לדחות תשלום של 10 אש"ח לאחר סיום שנת הבדק. כך שהחוב המידי של הנתבע עמד על 70 אש"ח.

הכסף לא שולם, והתובעת הורתה לחברה לגבות את השיק מהנתבע. החברה פנתה לנתבע, וזה פנה לתובע בבקשה שזה יורה לחברה להפסיק את ההליכים נגדו. התובע לא הסכים, והחברה פנתה להוצל"פ. בשלב זה החוב גדל בעשרות אחוזים.

בין הצדדים מחלוקת בשאלה מי אמור לשאת בהוצאות הגבייה והריבית של השיק על ידי החברה. בנוסף התובעת דורשת תשלום על מספר עבודות נוספות שביצעה כפי שיפורט. נפרט את טענות הצדדים ואת הכרעתנו בכל נושא בנפרד.

עמוד 1 מתוך 12

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org beitin@eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

ב. מימוש השיק בהוצל"פ

1. טענות התובעת

התובעת טוענת כי הנתבע איחר בתשלומים באופן שיטתי והתובעת הבליגה על כך. התובעת מודה שהנתבע אמר כי יש לו בעיה עם המשכנתא ולכן יהיו עיכובים בתשלומים. בשלב מסוים ביקשה התובעת מהנתבע שיק כדי שתוכל לקבל מהחברה הלוואה בריבית, שמוגדרת על ידי החברה כ"הוצאות". בהמשך שילם הנתבע את החוב בסך 124 אש"ח אבל צבר חובות נוספים, והתובע ביקש מהנתבע כ"טובה" להשאיר את השיק אצל החברה כדי שהתובעת תמשיך להחזיק בהלוואה שקיבלה. בחודש מאי 2018, לאחר מסירת הבית לנתבע, וכאשר התובע ראה שהנתבע אינו משלם את יתרת החוב, שלח התובע לנתבע מסרים דרך המפקח שישלם את חובו ויקבל את השיק. הנתבע לא הגיב והתובע הורה לחברה לממש את השיק בהוצל"פ. אמנם השיק היה על סך 124 אש"ח והחוב של הנתבע עמד על סך 70 אש"ח בלבד, אבל כיוון שהאמצעי היחיד שעמד לרשות התובע היה השיק הזה הוא החליט שיש לממש אותו (כל הטענות האלה בפרו' 2, עמ' 4).

בנוסף, התובע טען שהיה ברור לו שהנתבע אמור לשלם את הריבית על ההלוואה שהתובעת קיבלה מהחברה. זאת, כי התובעת נאלצה לקחת הלוואה בגלל שהנתבע פיגר בתשלומים, והוא אף חייב את הנתבע במהלך התקופה על הריביות (פרו' 3, עמ' 2). התובע הכחיש שהנתבע ביקש ממנו למחוק את הריביות מהחשבון.

כמו כן, התובע אמר שהחברה לא היתה מוכנה לגבות רק 80 אש"ח על בסיס השיק אלא את הסכום הרשום בשיק במלואו ולכן הוא נאלץ להורות לה לעשות זאת.

לסיכום, התובעת טוענת שהנתבע היה חייב לה כסף ובגלל זה התובעת נדרשה לקחת הלוואה בריבית. לפיכך הנתבע נושא בכל הריביות. בנוסף, לאחר מסירת הבית החליט הנתבע באופן חד צדדי שלא לשלם את יתרת חובו והתעלם מפניות של התובע. לפיכך, התובעת היתה רשאית להורות לחברה לפנות להוצל"פ ולממש את השיק אף שהסכום שהיה רשום בו היה גדול מהחוב של הנתבע, וממילא הנתבע נושא בכל ההוצאות עקב מימוש השיק.

להלן פירוט ההוצאות:

ריביות (המכונות: ביצוע עסקת ניכיון, ועמלות דחיית פרעון) – 12,460 ₪.

עמלות הוצאה לפועל – 3013 ₪

שכר עו"ד וסגירת תיק – 29,259 ₪

סה"כ – 44,732 ₪

2. טענות הנתבע

הנתבע טען שאכן הזהיר את התובעת שיש לו בעיה בקבלת המשכנתא ולכן יהיה לו קושי לעמוד בתשלומים על העבודה. במשך זמן מה התובעת הבליגה על האיחורים. בסוף 2017 הנתבע היה חייב 124 אש"ח לתובעת, והתובע ביקש ממנו שיתן שיק לפקודת החברה כדי לקבל הלוואה. בהמשך פרע הנתבע את החוב בסך 124 אש"ח, אולם, התובע ביקש ממנו כטובה להשאיר את השיק אצל החברה. הנתבע הסכים מתוך הנחה שלא יעשה שימוש בשיק כנגדו.

לאחר מסירת הבית נשאר חוב בסך 70 אש"ח, אולם, עקב הבעיות במשכנתא הנתבע לא יכל לשלם את החוב. להבנתו הדבר היה ברור וידוע ולכן הוא לא פנה לתובע בעניין. הוא הכחיש שהמפקח הזהיר אותו שהתובע הורה לחברה לממש את השיק וביקש ממנו את התשלום. ולאחר מכן אמר שיתכן והנושא עלה בשיחות עם המפקח אבל לא בצורה חדה וברורה. הנתבע הראה לבית הדין מסרון שבו הוא כותב לתובע שהוא לא מבקש תיקונים בבית בגלל שהוא חייב לו כסף, כך שהוא לא התנער מהחוב.

בחודש מאי 2018 החברה פנתה לנתבע מספר פעמים וביקשה את התשלום בסך 124 אש"ח. בתגובה הנתבע פנה לתובע וביקש ממנו להורות לחברה להניח לו, אולם, התובע לא הגיב.

החברה פנתה להוצל"פ והנתבע הבין שכעת יש לו חוב כפול: 70 אש"ח לתובעת ועוד 124 אש"ח לחברה. הנתבע פנה לחברה והציע לשלם 70 אש"ח אולם החברה לא הסכימה ודרשה את פרעון החוב במלואו.

ב"כ הנתבע טען שהנתבע לא ידע שיש ריבית על ההלוואה ושהוא אמור לשאת בה, והוא אף ביקש מהתובע למחוק מהחוב את הריביות (פרו' 3, עמ' 2).

לפיכך, הנתבע דרש פיצוי בסך 35,000 ₪ על עגמת הנפש שגרמה לו ולמשפחתו וכן 15,000 ₪ עבור הוצאות משפט עבור הסיוע המשפטי שנדרש לו כדי להתמודד עם החברה בהוצל"פ.

3. עדותו של המפקח

בית הדין הציע לצדדים לשמוע את עדותו של המפקח בטלפון עם רמקול במהלך הדיון. שני הצדדים הסכימו ואף אמרו שהם סומכים על נאמנותו של המפקח (פרו' 2, עמ' 8).

המפקח אמר כך (פרו' 2, עמ' 11-12):

המפקח: היה סכום אחרון שנקבע. אם אני זוכר נכון הייתה פעימה נוספת של

תשלום שבוצעה לאחרונה ולא בזמן שהעבודה הסתיימה.

הרב רכניץ: נכון. היא לא בוצעה כשהעבודה הסתיימה. האם מישהו מהצדדים

מדבר איתך על החוב הזה?

המפקח: כן, כן. התובע גם דיבר איתי וגם שלח מייל עם התראה.

הרב רכניץ: שלח מייל עם התראה למי? לך?

המפקח: גם לו וגם לי.
הרב רכניץ: ומה אתה עושה כשאתה מקבל את כל ההתראות האלה והשיחות?
מפקח: עושה. מדבר עם הנתבע. הנתבע מעדכן אותי שהם בבעיה עם המשכנתא וזה בטיפול.
הרב רכניץ: ומה אתה עושה כשאתה שומע שהנתבע אומר לך את זה? מה אתה אומר לתובע בחזרה?
המפקח: אותו דבר...
הרב רכניץ: בסדר. האם היה שלב שבו התובע אמר לך אני מחזיק בצ'ק על הנתבע שנמצא ב[חברה], ושאלם הנתבע לא ישלם את החוב, הוא הולך לומר להם לגבות את הצ'ק?
המפקח: כן. אמר.
הרב רכניץ: אמר לך את זה. כמה פעמים הוא אמר לך את זה?
המפקח: פעמיים בערך. גם היה את זה במייל וגם בשיחות טלפון.
הרב רכניץ: מייל זה אומר שנשלח אליך, ורק אליך או גם לנתבע?
המפקח: לדעתי גם לנתבע.
הרב רכניץ: האם אתה העברת מיילים כאלה לנתבע בעצמך?
המפקח: לא. אני וידאתי עם הנתבע שהוא מכיר שהתובע הולך לעשות את זה.

כלומר, המפקח אמר שהוא העביר לנתבע את הזהרות התובע שעליו לשלם את חובו לתובעת, וכך שאם לא יעשה זאת החברה תממש את השיק.

4. דיון

נפתח בכמה שאלות עובדתיות שבהן נחלקו הצדדים.

שאלה עובדתית ראשונה היא, האם הנתבע ידע שבמתן השיק לתובעת הוא בעצם קיבל על עצמו את תנאי ההלוואה של החברה, ובכלל תשלום הריבית. התובע טען שהדבר היה ברור והוא חייב את הנתבע בריבית והנתבע שילם. ב"כ הנתבע טען שהנתבע דרש מהתובעת להסיר את חיובי הריבית מהחשבון.

מסיכום התביעה שהוגש לבית הדין נראה שהתובע לא חייב את הנתבע על הריבית בעבר, כיוון שרק כעת הוא דורש את כל הריביות מסוף שנת 2017. ולכן, אנו מקבלים את גרסת הנתבע שהוא לא קיבל על עצמו לשלם לחברה ריבית מלכתחילה.

שאלה עובדתית שניה היא, האם הנתבע ידע שהתובע לא מוכן להמתין לתשלום החוב האחרון לתשלום, וכי בכוונת התובע להורות לחברה לממש את השיק. בעניין זה עדות המפקח תמכה באופן ברור בגרסת התובע, שהנתבע ידע על כך שתינתן הוראה לחברה לממש את השיק, ולכן נניח שכך היה.

טרם שניגש לשאלות ההלכתיות יש לומר גם אמירה עקרונית: בית הדין רואה בחומרה את התנהלות הנתבע, שידע שהתובעת סיימה את עבודתה ושהוא חייב לה 70 אש"ח, ובכל זאת לא פנה לתובע כדי לקבל ארכה. הלנת שכר היא מהעבירות החמורות שיש בדיני ממונות (ראו שו"ע חו"מ שלט, ב) והנתבע לא יכל לפטור את עצמו בטענה שהתובע ידע שיש לו בעיה עם המשכנתא.

מצד שני, החלטת התובע להורות לחברה לממש שיק בסך 124 אש"ח עבור חוב של 70 אש"ח היא בלתי מידתית ולא ראויה. זאת, במיוחד לאור העובדה שהחברה נוהגת להלוות בריבית קצוצה והיה ניתן לצפות שהיא תטיל על הנתבע הוצאות גביה מופרזות, כפי שאכן קרה. כעת נבחן מה המשמעות ההלכתית של מה שאירע.

חיובי הריבית – התובע התבקש להציג היתרי עיסקה שלו (התובעת) ושל החברה ולא עשה זאת, מה שמקשה מאוד מאוד להורות על חיוב ריבית. בנוסף, ההלוואה היתה מהחברה לתובעת, וכדי להטיל את הריבית על הנתבע, היה על הנתבע לקבל אותה על עצמו. אולם, אפילו התובע לא טען שהוא אמר לנתבע שהנתבע יישא בריביות של ההלוואה מהחברה. אשר על כן, לא הוכח בפנינו שהנתבע בכלל קיבל על עצמו לשלם ריבית עבור ההלוואה של התובעת מהחברה, והוא פטור מתשלום הריביות.

התביעה הנגדית – כאמור, הנתבע היה חייב כסף לתובעת ומועד הפרעון עבר. במצב כזה זכותה של התובעת לפנות להוצאה לפועל כדי לממש את השיק שבידה. כך עולה מדברי כמה מפוסקי זמננו שעסקו בשאלה האם מותר לממש שיק בהוצל"פ במקרה של חוב ברור (שאין עליו ויכוח, כמו במקרה שלפנינו).

כך מובא במאמרו של הרב מרדכי אליהו ("יחס ההלכה לחוקי המדינה", תחומין ג' עמוד 244):

יש תחומים בהם אפשר ומותר לפנות למערכת השלטונית-משפטית. כך הוא ביחס לגבית שטרות, שאנו בעצם פונים להוצאה לפועל, שהיא הזרוע היחידה המבצעת את הגביה.

גם הרב שמואל וואזנר נשאל בעניין זה, והשיב (שו"ת שבט הלוי חלק י סימן רסג):

בנדון השאלה אם מותר לפנות להוצאה לפועל בעניין שק שהנתבע אינו רוצה לשלם, יראה דאם אינו רוצה לשלם והחוב ברור, ואין ברירה למצות הדין כהלכה, מותר להתיר לו לפנות להוצאה לפועל בתנאי שלא ייסתר ע"י הוצאה לפועל דין המבואר בחו"מ סי' צ"ז סכ"ג דהיינו פרטי דינים של סדור בעל חוב כשכבר הגיע זמן הפירעון.

בעקבות זאת נקבע בהחלטת מדיניות של בית דין זה כך (ראו את המקורות בהערה):

ניתן לפנות להוצל"פ לצורך ביצוע שטר חוב, כאשר מדובר בחוב ברור שאין לגביו מחלוקת, כגון לפנות עם שיק שבוטל להוצל"פ ללא צורך באישור של ביה"ד.¹

זאת, כיוון שהוצל"פ משמשת להליך טכני ולא משפטי.

אמנם, במקרה זה השיק היה על סכום גדול יותר, אולם, התובע אמר שהיה מוכן לשאת בהפרש שבין החוב של הנתבע לבין הסכום הרשום על השיק. לכן, החלטת התובע להורות לחברה לממש את השיק הייתה מותרת.

כאמור, הוכח שהתובעת הזהירה את הנתבע שהשיק ימומש והוא התעלם מהאזהרות. טענתו של הנתבע שהוא כבר אמר שיש לו בעיה עם המשכנתא נדחית על הסף. טענה זו אינה פוטרת את הנתבע אלא אמורה להיות בסיס לבקשה של הנתבע להארכת מועד הפרעון, בקשה שהתובעת לא חייבת לקבל. ולכן הנתבע היה אמור להבין את אחריותו המוסרית והמשפטית, לפרוע את החוב במועד או לדחות את הפרעון בהסכמה. משלא פעל בהתאם – התובעת היתה רשאית לעשות דין לעצמה ולגבות את החוב באמצעים שעמדו לרשותה.

אמנם, היה מקום לומר שעצם העובדה שהשיק לא הוחזר לנתבע אחרי ששילם 124 אש"ח היה תוצאה של טובה שהנתבע עשה. אולם, אין בכך כדי לשלול מהתובעת את זכותה לעשות שימוש בשיק זה כדי לגבות חוב המגיע לה על פי דין.

לפיכך, יש לדחות את התביעות הנגדיות של הנתבע. כל עגמת הנפש וההוצאות של הנתבע באו לו בשל החלטתו להתעלם מאזהרות התובעת והחברה. אילו היה מתייחס אליהן כראוי ובמועד, היה חוסך מעצמו את כל מה שעבר עליו ועל הצד השני.

הוצאות הגביה של השיק – עניין הוצאות הגביה של שיק בהוצל"פ נדון בפסק דין בבית הדין של ארץ חמדה גזית ברמת גן בפני הדיינים: הרב יעקב אריאל, הרב שלמה אישון והרב אהרן כץ. מסקנתם היתה (ראו סעיפים ד-ה) שאדם רשאי לפנות למימוש שיק בהוצל"פ ללא היתר מבית הדין, וכן רשאי בית הדין להטיל על החייב את הוצאות הגביה כאשר הוא סירב לשלם חוב ברור (ראו את המקורות שם).

במקרה זה הוצאות הגביה כוללות 3,013 ₪ עבור עמלות הוצל"פ, בנוסף, החברה גבתה כמעט 30,000 ₪ עבור הטיפול בגבייה. סכום זה נראה מופרז בכל קנה מידה. בנוסף, הסכום שהועבר לגבייה (124 אש"ח) היה כמעט כפול מגובה החוב (70 אש"ח), כך שחלק ניכר מההוצאות היה עבור

¹ הרב מרדכי אליהו, תחומין ג' עמוד 244; שו"ת שבט הלוי חלק י, סימן רסג; הרב יעקב אריאל, באהלה של תורה, חלק א' סי' פד; הרב צבי"ב בן יעקב, משפטיך ליעקב חלק ב' סימן ו', עמ' קה.

גביית סכום שהנתבע כלל לא היה חייב בו. מצד שני, לא ניתן היה להקטין את סכום הגבייה לגובה החוב.

אילו היה מדובר על שיק ביטחון שניתן בהסכמה היינו מטילים על הנתבע את מלוא הוצאות הגבייה גם עבור סכום חלקי, כיוון שעל דעת כן ניתן השיק. אולם, במקרה זה, השיק נשאר אצל התובע מטוב ליבו של הנתבע. ואף שהיה מותר לתובע לעשות בו שימוש כדי לגבות את חובו, יש הצדקה להטיל על הנתבע רק את החלק היחסי מהוצאות הגבייה בהתאם לחוב שלו.

במקרה זה חלק החוב של הנתבע ביחס לשיק הוא 56.4%, ועל הנתבע לשלם חלק זה מתוך עמלת הוצל"פ שעמדה על 3,013 ₪, סה"כ ישלם הנתבע 1,700 ₪.

לגבי שכ"ט עו"ד, בסעיף 9(ב)(1) לתוספת לחוק "כללי לשכת עורכי הדין (התעריף המינימלי המומלץ), תש"ס-2000", נקבעה עמלה מומלצת לביצוע שטר בסך עלות האגרה בתביעה בבימ"ש שלום. במקרה זה האגרה על תביעה בסך 70,000 ₪ עומדת על 6,438 ₪ נכון לשנת 2019.

לסיכום: הנתבע פטור מתשלום הריביות על ההלוואה. עם זאת, הוא ישלם על הוצאות גבייה בהוצל"פ 1,700 ₪, ועבור שכ"ט עו"ד 6,438 ₪. סה"כ ישלם הנתבע סך 8,138 ₪ עבור הוצאות הגבייה של השיק.

ג. תביעות על עבודות שבוצעו

התובעת דורשת תשלום מהנתבע עבור שורה של עבודות. להלן פירוט של טענות שני הצדדים בכל אחד מהסעיפים.

1. עבודות שהמפקח אישר תשלום עליהן

בסעיף 7.3 להסכם בין הצדדים נקבע המפקח כבורר מוסכם. אב"ד קבע בהחלטה מס' 1 כי סמכות המפקח היא בעניינים מקצועיים, כגון, קביעה מה בוצע ותמחור.

המפקח שלח לבית הדין רשימה של הכרעות בשאלות שהובאו בפניו:

פריט	הערה	סכום
החלפת רובה בקיר בריקים	מאשר	1500
חיבור דוד שמש נוסף	מאשר לאחר הפחתת תשלום	800
הרכבת שני מסנני מים		700
קניית סוגי רובה שונים		750
הארכת מרזב ליד מכולה		300
עדכון תוכנית מהנדס גג רעפים ותוספת בסלון	מאושר בכפוף לקבלה	2000

עמוד 7 מתוך 12

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 2 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org 580120780 'ע"ר מס' beitdin@eretzhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

בעניין זה המפקח הוא המוסמך ולכן הכרעותיו מחייבות.

זאת, למעט בשאלת עלות המהנדס, כיוון שבין הצדדים ישנה מחלוקת משפטית שבה בית הדין אמור להכריע. שני הצדדים הסכימו שהצעת המחיר המקורית לא כללה גג רעפים, אולם, לבקשת הנתבע, התובע הוסיף את הגג ותמחר אותו. שני הצדדים מסכימים שבתמחור המקורי שנתן התובע לנתבע הוא לא הכניס את עלות המהנדס אותו הוא תובע כעת. התובע טוען כי באותו זמן לא ידע מה תהיה עלות המהנדס והנתבע טוען שהתמחור שניתן הוא הקובע. בעניין זה בית הדין מקבל את טענת הנתבע. קבלן נותן הצעת מחיר כוללת, למעט מקרים בהם מסוכם במפורש שיתכן שיהיו עלויות נוספות. במקרה זה לא נטען שהתובע הבהיר שישנה עלות נוספת עבור תכנון, ולכן התובע מחויב להצעת המחיר שנתן.

כל הנושאים בהם הכריע המפקח עולים לסך 4,050 ₪ + מע"מ, סה"כ 4,738.5 ₪.

מעבר לכך, בסעיפים רבים המפקח לא היה מעוניין להכריע, ובהם אנו נכריע.

2. הובלת פילר

התובע דרש 400 ₪ + מע"מ עבור הובלת פילר והנתבע הסכים (פרו' 2, עמ' 2).

לפיכך הנתבע חייב לתובע 400 ₪ + מע"מ עבור הובלת פילר.

3. תשלום למודד

הוסכם בדיון (פרו' 2, עמ' 1-2) על תשלום של 2,574 ₪ כולל מע"מ.

לפיכך הנתבע חייב לתובע 2574 ₪ כולל מע"מ עבור תשלום למודד.

4. העברת מכולה

התובע דרש 750 ₪ + מע"מ עבור העברת מכולה של הנתבע.

בדיון (פרו' 2, עמ' 18-19) התובע אמר שהנהג של המנוף סיכם עם הנתבע, שהתובע ישלם לנהג בנוסף לתשלום עבור עבודות נוספות, והנתבע יחזיר לתובע. בנוסף, לדברי התובע הוא זכאי לתשלום עבור הכנת יסודות למכולה שביצע בעצמו. לעומת זאת, הנתבע טען שעובד של התובע אמר לו שהנהג "יעשה לו טובה". התובע אמר שאין בקבלות של הנהג פירוט מה כללה העבודה.

דיון: בין הצדדים יש ויכוח עובדתי: לטענת התובע הנתבע ביקש ממנו לשלם עבור ההובלה של המכולה ובהמשך הוא יקבל החזר. לעומת זאת, הנתבע טוען שנאמר לו שהנהג של המנוף יעשה לו טובה. אולם, מסתבר שגם לפי דברי הנתבע, לא היה מדובר בהתחייבות שההובלה לא תהיה כרוכה בתשלום, שהרי העובד של התובע לא יכול למחול על שכרו של הנהג. לפיכך, גם לפי דבריו מדובר רק בהשערה של העובד, והנתבע היה מודע לסיכון שיהיה עליו לשלם עבור העבודה.

גם אם לא היתה מחילה, יש לדון האם הנתבע חייב ישירות לנהג, והתשלום של התובע הוא בגדר "פורע חובו של חברו" שאינו זכאי להחזר (שו"ע חו"מ קכח, א). להבנתנו, במקרה זה התובע זכאי לתשלום, שכן הנהג הוזמן על ידי התובע, ולא נטען שנאמר לו במפורש שהעברת המכולה היא עבודה עבור הנתבע בלבד. לפיכך, מסתבר לומר שהיתה לו זכות תביעה כנגד התובע, עבור כלל העבודות שביצע כיוון שהתובע המזמין אותו לעבודה באתר זה, בכלל זה העברת המכולה, ולכן אינו בכלל "פורע חובו של חברו".

בנוסף, התובע טוען שהתשלום כולל גם הכנת יסודות על ידי התובע עצמו, ועל כך בוודאי לא היתה מחילה.

המפקח תמחר את העבודה בסך 5000 ₪.

מדובר בסכום הגבוה בהרבה מהתביעה, לפיכך, על הנתבע לשלם עבור הובלת המכולה והכנת היסודות סך 750 ₪ + מע"מ.

5. פיזור אדמה מחוץ לגבול מגרש

התובע דרש 2000 ₪ + מע"מ עבור פיזור אדמה מחוץ לגבול המגרש, בכלל זה תשלום עבור האדמה והעבודה. הנתבע הכחיש שפזרה אדמה מחוץ לגבול מגרש (פרו' 2, עמ' 19).

בית הדין פנה למפקח שיכריע במחלוקת זו.

המפקח כתב כך:

האדמה פוזרה מחוץ לגבולות מגרש מבחינת תמחור אהיה חייב להיות שוב באתר כדי לראות בכמה משאיות מדובר - בפועל לא רואה סיבה לשלם עבור סעיף זה יותר מ-3500₪.

הנתבע הגיב וכתב שהמפקח היה במקום במשך 2 דקות בלבד ועל התובע להביא ראיה. למרות הצעת ביה"ד להכריע על בסיס הראיות הקיימות עמדו הצדדים על זכותם להזמין מודד מוסמך לצורך מחלוקת זו. לאחר מכן סוכם ששני הצדדים יבצעו מדידה בעצמם.

בעקבות המדידה הודה התובע שלא רק שלא פוזרה אדמה מחוץ לגבול המגרש, אלא חסרה אדמה בתוך גבול המגרש.

לפיכך, התביעה בסך 2000 ₪ + מע"מ - נדחית.

6. משטח מצע בחצר

התובע דרש 2000 ₪ + מע"מ עבור ביצוע משטח 'מצע' בחצר, מתוכם 1250 ש"ח עבור החומר. הנתבע השיב שהוא סיכם עם הקבלן ינון לוי (להלן: 'הקבלן') שהביא את אדמת הגינה שיביא גם ה'מצע' וזאת בתמורה לסך 1200 ₪. לטענתו החוב הוא כלפי הקבלן, אלא שהוא מודה שלא שילם לקבלן על החומר. התובע השיב: א. על הנתבע לשלם עבור העבודה שהתובע ביצע. ב. התובע שילם

בעצמו על החומר 1250 ₪ לקבלן כיוון שהוא קבלן שלו, ולכן על הנתבע לשלם בסך הכל 2000 ₪ + מע"מ עבור החומר והעבודה (פרו' 2, עמ' 19-20).

בדיון הבא (פרו' 3, עמ' 3) הנתבע אמר שהוא דיבר עם הקבלן שאמר לו שאין לנתבע חוב כלפיו.

דיון: לגבי העבודה בוודאי שעל הנתבע לשלם לתובע כדין יורד ברשות. לגבי החומר, נכונה הסברה שהובאה לעיל – כיוון שהקבלן ביצע עבודה עבור התובע ולא נאמר לו במפורש שה'מצע' הנוסף הוא עבור הנתבע והתובע לא אחראי על כך, הרי שהתובע היה אמור לשלם עבור החומר ולקבל החזר מהנתבע.

לבקשת ביה"ד, תמחר המפקח את העבודה בסך 100 ₪ למ"ר.

התובע הסכים שהנתבע ימדוד את המשטח וזה כתב ששטחו הוא 3.85*7.25, סה"כ 27.9 מ"ר. לפי קביעת המפקח על הנתבע לשלם 2790 ₪ עבור פריט זה.

אולם, התובע דרש סכום נמוך יותר ולכן **הוא יקבל את מה שביקש בלבד, קרי 2000 ₪ + מע"מ.**

7. שביל גישה אחורי למגרש

התובע דרש 5000 ₪ עבור ביצוע שביל גישה אחורי למגרש מ'מצע'. התובע הודה שהוא ביצע את השביל מיוזמתו ללא בקשה של הנתבע. הנתבע אמר שמצדו אפשר לפרק את השביל והתובע אמר שהוא יפרק אם לא יקבל תשלום (פרו' 2, עמ' 20).

דיון: מעמד התובע בעניין זה הוא כ"יורד שלא ברשות". במקרה כזה, בעל הנכס רשאי לבקש שהעבודה תפורק כדי לפטור עצמו מתשלום (שו"ע חו"מ שעה, ב). האחרונים נחלקו מה הדין במקרה שבו לא מדובר בפריט שניתן לפרק ולהשתמש בו שוב (קצות החושן שו, ו; נתיבות המשפט שעה, ב), והחזון איש (בבא בתרא ב, ו) הכריע שהדבר תלוי בשיקול דעתו של בית הדין.

במקרה זה, שבו שני הצדדים מעוניינים בפירוק, לכאורה, כך היה צריך לפסוק. אולם, בית הדין סבור שהישר והטוב הוא שהנתבע ישלם לתובע מעט מאד על השביל, והשביל יישאר במקומו. זאת, כדי למנוע מצב בו התובע עובד בחצר הנתבע, מצב שעלול לגרום למחלוקות נוספות (ע"פ שו"ע חו"מ יב, ה).

לגבי גובה התשלום – הנתבע כתב שהשביל נעשה עבור התובע לצרכיו וציין שהשביל נמצא מחוץ לגבול המגרש. הנתבע לא כתב שהשביל מזיק לו.

לפיכך, הנתבע ישלם לתובע 400 ₪ + מע"מ על השביל.

8. עצירת העבודה ושינויים

התובע דרש 15,000 ₪ + מע"מ עבור התנהלות הנתבע, שביקש שינויים רבים ועצר את העבודה מספר פעמים. בנוסף, הנתבע לא שילם במועד והתובע נאלץ להפסיק את העבודה למשך חודש.

בדיון פירט התובע שאמנם הנתבע שילם על כל השינויים אבל היקף השינויים היה חריג. בנוסף, היה מקרה שבו הנתבע עצר את היציקה לזמן מה אולם בסוף היא המשיכה. האירוע המשמעותי ביותר היה שעקב איחור בתשלום של הנתבע, המפקח המליץ לתובע לעצור את העבודה. ואכן הוא הוא עצר את העבודה ל"שבועיים-שלושה". הנתבע הודה שהוא עצר את היציקה לזמן קצר אולם אח"כ התנצל והיא המשיכה. לטענתו הוא שילם על כל השינויים ולכן אין לחייב אותו על סעיף זה (פרו' 2, עמ' 14-16).

דיון: התובע מבקש פיצוי כללי על התנהלות של הנתבע ללא פירוט של נזקים ספציפיים, אם היו בכלל. בנוסף, לא הוסברה הזיקה שבין התנהלות הנתבע לנזקים אם היו. לפי ההלכה, כאשר אין נזקים ממוניים ברורים, רק לעיתים רחוקות ניתן לחייב על איבוד זמן או עגמת נפש וכדו'. לאור כל זאת, אנו דוחים תביעה זו.

ד. תביעה נגדית עבור ליקויים בגג

הנתבע דרש פיצוי עבור גג שבוצע בניגוד למה שסוכם. בדיון השני (פרו' 2, עמ' 10-11) הצדדים טענו בעניין זה. בדיון השלישי (פרו' 3, עמ' 3) הודיע הנתבע שהוא מוותר על התביעה בעניין זה. לפיכך, התביעה בעניין זה נדחית בהסכמה.

ה. הוצאות משפט

התובע שילם אגרה בסך 1275 ₪ והנתבע שילם אגרה בסך 750 ₪. התנהלות שני הצדדים בדיון היתה סבירה ביותר ובמצב כזה מדיניות בית הדין היא שיש לחלק את האגרה בין הצדדים בשווה (ואז הנתבע היה משלם לתובע כ-250 ₪). אולם, אנו סבורים שהתביעה הנגדית של הנתבע לא היתה סבירה, והוגשה ברשלנות, וכן התביעה לפיצוי עבור פיזור אדמה מחוץ לגבול מגרש. לפיכך אנו קובעים שהנתבע ישלם לתובע החזר אגרה בסך 500 ₪.

ו. סיכום

1. חובות הנתבע

הנתבע חייב 8,138 ₪ עבור הוצאות הגבייה של השיק.
הנתבע חייב 4,738.5 ₪ עבור תוספות כפי שהכריע המפקח.
הנתבע פטור מתשלום עבור תכנון השינוי בגג.
הנתבע חייב 400 ₪ + מע"מ עבור הובלת הפילר, סה"כ 468 ₪.
הנתבע חייב 2,574 ₪ עבור תשלום למודד.

הנתבע חייב 750 ₪ + מע"מ עבור העברת מכולה, סה"כ 877.5 ₪.
התביעה לתשלום עבור פיזור אדמה מחוץ לגבול מגרש – נמחקה.
הנתבע חייב 2,000 ₪ + מע"מ עבור משטח מצע בחצר, סה"כ 2340 ₪.
הנתבע חייב 400 ₪ + מע"מ עבור ביצוע שביל גישה אחורי למגרש, סה"כ 468 ₪.
התביעה לפיצוי עבור עצירת עבודה ושינויים – נדחתה.
הנתבע חייב 500 ₪ עבור החזר אגרה.
סה"כ חייב הנתבע 20,104 ₪.

2. חובות התובע

התביעה לפיצוי עבור ליקויים בגג – נמחקה.

ז. החלטות

1. הנתבע חייב לתובעת סך 19,415.5 ₪.
2. על הנתבע לשלם את הסך הנ"ל תוך 35 יום מהתאריך הנקוב על פס"ד זה.
3. שני הצדדים רשאים להגיש בקשת רשות ערעור על פסק דין זה בתוך 30 יום מהתאריך הנקוב עליו.

החלטה זו ניתנה ביום י"ב אלול תשע"ט, 12 ספטמבר 2019.

והאמת והשלום אהבו

בזאת באנו על החתום

הרב משה טוביאנה

הרב עדו רכניץ, אב"ד

הרב יונתן סרור

עמוד 12 מתוך 12